POS-terminallar: istismar və istifadə qaydaları

«İstehlakçıların hüquqlarının müdafiəsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun 17-ci maddəsinə əsasən, ticarət, məişət və digər növ xidmətlərin göstərilməsi zamanı müştərilərlə hesablaşmaların aparılması, habelə vergilərin və dövlət orqanları tərəfindən göstərilən xidmətlərə (işlərə) görə dövlət rüsumlarının və haqlarının ödənilməsi üçün müvafiq POS-terminallar quraşdırılmalıdır.

Qeyd edilən Qanunun 17-ci maddəsinin ikinci hissəsində nəzərdə tutulan POS-terminalların quraşdırılmaması Qanunla nəzərdə tutulmuş məsuliyyətə səbəb olur.

«Azərbaycan Respublikasında ödəniş sistemlərinin təkmilləşdirilməsi sahəsində əlavə tədbirlər haqqında» Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2005-ci il 22 noyabr tarixli sərəncamının 1.2.1-ci bəndinin icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin 18 fevral 2006-cı il tarixli qərarı ilə «Azərbaycan Respublikasının ərazisində POS-terminalların istismar və istifadə edilməsi Qaydaları» təsdiq edilmişdir.

Qaydaların 3-cü bəndində qeyd edilmişdir ki, Azərbaycan Respublikasında istismar olunan POS-terminallar aşağıdakı texniki tələblərə cavab verməlidir:

· terminal beynəlxalq ödəniş kartlarının qəbulu üçün müvafiq sertifikata malik olmalıdır;

· terminalda həm maqnit lent, həm də mikrosxem (çip) əsasında ödəniş kartları vasitəsilə əməliyyatların həyata keçirilməsi üçün müvafiq qurğular olmalıdır;

· terminalda ödəniş kartları vasitəsilə PİN-kodun daxil olunması tələb olunduğu əməliyyatların aparılması üçün nəzərdə tutulmuş PİN-klaviatura (terminalın daxilində və yaxud ayrı avadanlıq kimi quraşdırılan) olmalıdır;

· terminal müstəqil avadanlıq və yaxud nəzarət-kassa aparatlarına inteqrasiya olunmuş şəkildə istismar oluna bilər.

Qaydaların 4-cü bəndinə müvafiq olaraq terminalın quraşdırılması üçün:

· təsərrüfat subyekti istənilən bank ekvayerə müraciət edərək xidmət haqlarını, fəaliyyət prinsiplərini və s. əks etdirən müqaviləni bank ekvayerlə bağlıyır. Bu müqaviləyə əsasən POS-terminalın mülkiyyətçisi bank ekvayer və yaxud təsərrüfat subyekti ola bilər;

· bank ekvayer terminalının istifadəçisinə təsərrüfat subyektinin fəaliyyət növündən asılı olaraq terminalda ödəniş kartları vasitəsilə əməliyyatların aparılması, beynəlxalq kartların xüsusiyyətləri və saxta kartların müəyyənləşdirilməsi üzrə tədris kursları təşkil edir və terminalın istifadəçisini gündəlik əməliyyatların aparılmasına dair yazılı təlimatla təmin edir;

· bank ekvayer terminalın quraşdırılması və terminala xidmət göstərilməsinə dair xidmət mərkəzi ilə müqavilə bağlayır və quraşdırılacaq terminalın istehsalçısı tərəfindən verilmiş və Qaydaların 3.1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş sertifikatın surətini xidmət mərkəzinə təqdim edir;

· xidmət mərkəzi terminalın quraşdırıldığı vaxtdan etibarən 1 (bir) iş günü müddətində Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyi tərəfindən müəyyən edilən məlumatları qeydiyyat nömrəsinin alınması üçün Vergilər Nazirliyinə göndərir;

· Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyi 1 (bir) iş günü müddətində terminalın qeydiyyat nömrəsini xidmət mərkəzinə göndərir;

· qeydiyyat nömrəsi alındıqdan sonra xidmət mərkəzi aşağıda göstərilənlər barədə məlumatları özündə əks etdirən terminalın qeydiyyat vərəqəsini bank ekvayerə 2 (iki) iş günü müddətində göndərir:

- təsərrüfat subyektinin adı və kodu;
- POS-terminalın yerləşdiyi ünvan;
- ekvayerin adı;
- terminalın seriya nömrəsi;
- terminala Vergilər Nazirliyi tərəfindən verilən qeydiyyat nömrəsi.

· bank ekvayer xidmət mərkəzindən aldığı terminalın qeydiyyat vərəqəsinin əslini 3 (üç) iş günü müddətində təsərrüfat subyektinə göndərir;

· təsərrüfat subyekti qeydiyyat vərəqəsini aldıqdan sonra terminalda əməliyyatların aparılmasına başlanılır;

- terminalın digər terminala dəyişdirilməsi və ya əlavə terminal quraşdırılması üçün yeni terminal Qaydalarda nəzərdə tutulmuş qaydada qeydiyyatdan keçirilməlidir;
- təsərrüfat subyekti ləğv olunduğu halda, xidmət mərkəzi terminala verilmiş qeydiyyat nömrəsinin etibarsız hesab edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyinə məlumat göndərir.

Qaydaların 5-ci bəndinə əsasən, əməliyyata başlamazdan əvvəl terminalın istifadəçisi ödəniş kartının həqiqiliyini yoxlamalıdır və lazım olduğu halda kart sahibindən şəxsiyyətini təsdiq edən sənədin təqdim edilməsini tələb etməlidir.

Aşağıdakı hallarda terminalın istifadəçisi Qaydaların 4.2-ci bəndində qeyd olunmuş təlimata uyğun olaraq tədbirlər görməlidir:

- terminalda əməliyyatın aparılması zamanı çap olunmuş qəbzdə kart sahibinin imzasının ödəniş kartının üzərində qeyd olunmuş imza ilə uyğunsuzluğu aşkar edildikdə;
- terminalda əməliyyatın aparılması zamanı texniki nasazlıq səbəbindən əməliyyatın başa çatdırılması mümkün olmadıqda;
- terminalın istifadəçisi ödəniş kartının stop-listə daxil olunmasını müəyyən etdikdə.

Qaydaların 2.12-ci bəndinə müvafiq olaraq stop-list - əməliyyatları dayandırılmış və ləğv edilmiş kartların daxiledildiyi siyahıdır. Bu siyahı xidmət mərkəzi tərəfindən tərtib olunur.

İş gününün sonunda terminalın istifadəçisi xidmət mərkəzinə müvafiq sorğu göndərməlidir. O, terminalda gün ərzində aparılmış əməliyyatları sorğu nəticəsində xidmət mərkəzindən aldığı məlumatlarla üzləşdirməli və uyğunsuzluq olduğu halda, terminalda aparılan bütün əməliyyatlar barədə məlumatları xidmət mərkəzinə ötürməlidir.

Hüquq idarəsi